

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. (8-5) 266 3661, el. p. info@am.lt, http://www.am.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai 2023-07- Nr.
I Nr.

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Teikiame Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 972 „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Projektas).

Projekto tikslas

Projektu siekiama nustatyti valstybiniuose miškuose pagamintos žaliavinės medienos ir miško kirtimo liekanų pardavimo aukcionų ilgalaikėms, pusmetinėms ir trumpalaikėms sutartims sudaryti organizavimo ir vykdymo tvarką pagal naujus atviro aukciono principus.

Problema ir poreikio keisti reguliavimą šaltinis

Rengiant Vyriausybės 2022 m. birželio 15 d. nutarimu Nr. 623 patvirtinto Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) pakeitimo projektą, Aplinkos ministerija tvirtino, kad siūlomi pakeitimai (prekybos limitų nustatymas) yra laikina priemonė reaguojant į susidariusią ypatingą situaciją dėl Rusijos ir Baltarusijos vykdomo karo prieš Ukrainą. Šis laikinumas patvirtintas Vyriausybės 2022 m. birželio 15 d. posėdyje priimtu protokoliniu sprendimu, kuriuo Aplinkos ministerijai pavesta iki 2023 m. liepos 1 d. pateikti Vyriausybei Projektą, kuriame bus nustatyta nauja atvirų aukcionų ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti organizavimo ir administravimo tvarka, pakeisianti minėtą laikiną priemonę.

Parduodant valstybiniuose miškuose pagamintą žaliavinę medieną ir miško kirtimo liekanas (toliau – mediena), vykdomi uždaro tipo aukcionai, kai pirkėjai teikia pasiūlymus ir mediena parduodama didžiausią kainą pasiūliusiam pirkėjui. Tokiuose aukcionuose pirkėjai nemato vienas kito pasiūlymų ir negali didinti kainos, todėl tai kelia riziką neišsigyti medienos dėl netinkamo rinkos kainos įvertinimo (ypač smulkiems pirkėjams, kuriems sunkiau įvertinti globalių tendencijų sąlygojamus medienos kainų pokyčius) arba už ją sumokėti daug didesnę už tuo metu rinkoje esančią kainą.

Projektu siekiama sumažinti prekybos dalyviams dalyvavimo aukcionuose administracinę

naštą, supaprastinti aukcionų organizavimą ir kt.

Sprendimo priemonės

Aplinkos ministerija, atsižvelgdama į Vyriausybės 2022 m. birželio 15 d. posėdyje priimtą protokolinį sprendimą, parengė Projektą, kuriuo siūloma nustatyti atvirų aukcionų (varžymosi dėl medienos įsigijimo realiu laiku) taikymo principus, leisiančius efektyviau konkuruoti įsigyjant medieną. Projekte keičiama daugiau kaip pusė punktų, todėl jis dėstomas nauja redakcija (1.2 papunktis). Įsigaliojus Projektui, keisis Tvarkos aprašo punktų numeracija, todėl Projekto 1.1 papunkčiu siūloma patikslinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 972 „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ 3¹.2 papunktį, kuriame pateikiamos nuorodos į atitinkamus Tvarkos aprašo papunkčius (vietoj nuorodos į Tvarkos aprašo 4.1 ir 4.2 papunkčius pateikiamos nuorodos į nauja redakcija dėstomo Tvarkos aprašo atitinkamus 3.1 ir 3.2 papunkčius).

Projekte pataisyti teisės aktų projektams taikomos teisės technikos netikslumai, atsisakyta perteklinių nuostatų, ištaisyti techninio pobūdžio, stiliaus ir pan. netikslumai.

Projektu siūloma panaikinti taikomus apribojimus ir supaprastinti dalyvavimo aukcionuose sąlygas (panaikinami prekybos limitai, nebereikia registracijos į aukcionus, pagrindimo, kad naudotasi nepriklausomų medienos matuotojų paslaugomis, atsisakoma sutarčių pasirašymo procedūrų (sutartys pagal aukcionų rezultatus bus sudaromos automatiškai), nustatyti paprastesnę ir lankstesnę aukcionų organizavimo ir vykdymo tvarką.

Atsižvelgiant į Elektroninės žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų pardavimo sistemos (toliau – EMPS) administratoriaus UAB „Baltpool“ pateiktą informaciją apie pasiruošimo Projekto nuostatų įgyvendinimui reikalingą laiką, siūloma, kad Projektu nauja redakcija dėstomas Tvarkos aprašas įsigaliotų 2024 m. sausio 1 d. Pagal naują tvarką aukcionai trumpalaikėms sutartims sudaryti būtų vykdomi nuo šios datos, pirmas aukcionas ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti pagal naują tvarką vyktų 2024 m. gegužės mėn. – tai suteiktų medienos pirkėjams laiko iki aukcionų pusmetinėms ir ilgalaikėms sutartims sudaryti prisitaikyti prie naujų aukcionų vykdymo sąlygų dalyvaujant mažesnės prekybos apimties aukcionuose trumpalaikėms sutartims sudaryti. Prireikus, jei paaiškėtų naujos prekybos sistemos trūkumų, būtų pakankamai laiko iki aukcionų ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti patikslinti Tvarkos aprašą. Priėmus Projektą, iki jo įsigaliojimo UAB „Baltpool“ vykdys prekybos mediena dalyvių konsultavimą ir apmokymus siekiant tinkamai pasirengti sklandžiam prekybos vykdymui.

Vyriausybės 2022 m. birželio 15 d. nutarimu Nr. 623 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 972 „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeista aukcionų ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti rezultatų nustatymo tvarka nustatant

prekybos mediena limitus pagal pirkėjo paskutinių dvejų metų medienos pirkimo iš VĮ Valstybinių miškų urėdijos (toliau – urėdija) istoriją. Prekybos limitai nustatyti reaguojant į susidariusią išskirtinę situaciją medienos rinkoje Europos Sąjungai skyrus sankcijas Rusijai ir Baltarusijai dėl agresijos prieš Ukrainą, kai uždrausta iš šių šalių įvežti medieną. Staiga sumažėjus įvežamos medienos kiekiui, didėjant vietinės paklausai, augant kainoms, pakeitimais siekta suvaldyti galimą riziką – didesni naujų pirkėjų skaičių šalies medienos prekybos aukcionuose, intervencines ar spekuliacines kainas, rinkos iškraipymus. Galima konstatuoti, kad prekybos limitai nebeaktualūs (lyginant 2022 m. liepos mėn. ir 2023 m. birželio mėn. aukcionų ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti aukcionų rezultatus, vidutinė medienos kaina sumažėjo nuo 84 Eur/ktm iki 64 Eur/ktm, aukcionų dalyvių skaičius – nuo 183 iki 138, sumažėjo ir medienos paklausa: 2022 m. liepos mėn. pirmame etape parduota 90 proc. pasiūlytos medienos, 2023 m. birželio mėn. – tik 39 proc.), todėl Projekto 1.3 papunkčiu siūloma keisti Tvarkos aprašo nuostatas, susijusias su prekybos mediena limitų nustatymu, kurios įsigaliojūt patvirtinus Projektą. Šių metų rudenį aukcionai ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti būtų vykdomi nebetaikant prekybos mediena limitų.

Įsigaliojus 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 972 „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. rugpjūčio 31 d. nutarimo Nr. 885 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 972 „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ 1.2.2, 1.2.4 papunkčiai ir 2 punktas bus nebeaktualūs, todėl atsižvelgdami į Teisingumo ministerijos pastabą, teiksime minėto Vyriausybės nutarimo pakeitimo projektą dėl 1.2.2, 1.2.4 papunkčių ir 2 punkto pripažinimo netekusiais galios.

Paaškiname svarbesnius Tvarkos aprašo pakeitimus:

- Tikslinti 2.2 ir 2.6 papunkčiuose nurodytas sąvokas pagal Terminų banke paskelbtas Valstybinės lietuvių kalbos komisijos aprobuotas sąvokas;

- 3.1 papunktyje siūloma nustatyti konkrečius bazinius sortimentus ir miško kirtimo liekanas, kuriuos galima parduoti aukcionuose ilgalaikėms sutartims sudaryti. Baziniai sortimentai ir miško kirtimo liekanos nustatomi atsižvelgiant į jų gamybos kiekį, Projekto derinimo metu pateiktus medienos pirkėjų pasiūlymus ir urėdijos galimybes užtikrinti 3.1 ir 3.2 papunkčiuose nurodytus privalomus pateikti pardavimui medienos kiekius (ilgalaikėms sutartims sudaryti – ne mažiau kaip 50 proc., pusmetinėms – ne mažiau kaip 30 proc.). Kuo didesnio, bet ne mažiau kaip 30 proc., medienos kiekio pardavimas pusmetiniuose aukcionuose svarbus, nes pagal šiuose aukcionuose parduotos medienos kainą nustatoma atitinkamų sortimentų ir miško kirtimo liekanų vidutinė svertinė rinkos kaina kitam pusmečiui, tikslinamos pagal ilgalaikes sutartis parduotos medienos kainos. Atsižvelgiant į tai ir siekiant užtikrinti, kad kito pusmečio medienos kainos būtų nustatomos pagal ne mažesnę už nustatytą parduoti medienos kiekį, siūloma papildyti 44 punktą įrašant, kad kai

dėl įsipareigojimų pagal ilgalaikės sutartis nepakanka medienos minėto reikalavimo (ne mažiau kaip 30 proc. medienos pateikti pardavimui aukcione pusmetinėms sutartims sudaryti) užtikrinimui, pagal ilgalaikės sutartis parduotos medienos patikslinta kaina nustatoma taikant urėdijos (ne regioninio padalinio) atitinkamos medienos vidutinę svertinę kainą. Taip bus išvengta situacijų, kai palyginti nedideli parduodamos medienos kiekiai pusmetinėms sutartims sudaryti gali lemti rinkos neatitinkančias kainas ir atitinkamai patikslintas pagal ilgalaikės sutartis parduotos medienos kainas;

- Tvarkos apraše numatoma, kad po galutinių aukciono rezultatų paskelbimo sutartys bus sudaromos automatiškai, nebereikės atskirai pasirašyti pirkėjų ir pardavėjų sutarčių. Atsižvelgiant į tai, iki aukciono reikalaujamas sumokėti pradinis įnašas, kaip sutarties pasirašymo garantas (pradinis įnašas grąžinamas aukcioną laimėjusiems ir sutartis pasirašiusiems pirkėjams) netenka prasmės. Tačiau, įvertinus Projekto derinimo metu pateiktas pastabas ir nuogąstavimus dėl galimų piktnaudžiavimų, kad mediena būtų perkama tik norint sukelti kainą, bet neplanuojant vykdyti sutarties ir nepatiriant pasekmių, siūloma 9 punkte nustatyti, kad aukciono laimėjimo atveju sumokėtas pradinis įnašas pervedamas pardavėjui kaip avansas už nupirktą medieną. Tokiu būdu pradinio įnašo sumokėjimas būtų kaip papildoma sutarties vykdymo užtikrinimo priemonė ir atgrasytų pirkėjus nuo piktnaudžiavimo. Siūloma nustatyti 3 proc. pradinio įnašo dydį nuo planuojamos pirkti medienos vertės vietoj taikomo fiksuoto pradinio įnašo dydžio, tačiau visada ne mažiau kaip 100 eurų ir ne daugiau kaip 20 000 Eur, – tai leis nustatyti adekvatų ir proporcingą pradinio įnašo dydį pagal tuo metu medienos rinkoje esančias kainas. Siūlomos 10 punkto nuostatos leis lanksčiau naudoti EMPS administratoriui pervestą pradinį įnašą, t. y. pervedus pradinį įnašą ir nelaimėjus aukciono, šią sumą bus galima naudoti vėlesniuose aukcionuose išvengiant perteklinio pinigų pervedinėjimo (šiuo metu nelaimėjus aukciono pradinis įnašas automatiškai grąžinamas pirkėjui);

- atsižvelgus į Specialiųjų tyrimų tarnybos pastabas, naikinama galimybė pirkėjams aukcionuose teikti iki 20 procentų mažesnę už pasiūlytą pradinę pardavimo kainą;

- 12 ir 20 punktuose įtvirtinama, kad pirkėjai iki aukciono turi užpildyti transporto išlaidų lentelę. Ši lentelė yra pagalbinė priemonė pirkėjams aukcionuose teikiant medienos pirkimo pasiūlymus įvertinti ir medienos transportavimo išlaidas, kurias pirkėjas patirs gabendamas medieną iš konkretaus urėdijos regioninio padalinio. Pirkėjai, nepageidaujantys naudotis šia lentele, transportavimo išlaidų lentelėje galės įrašyti „0“;

- VII skyriuje aprašoma aukciono organizavimo tvarka pagal atviro aukciono principus. Kadangi atskirų parduodamų sortimentų yra daug (teoriškai gali būti daugiau kaip 400, praktiškai prekiaujama apie 110 pavadinimų sortimentais), jų pardavimas vienu metu būtų labai komplikotas (pirkėjams būtų sudėtinga vienu metu stebėti ir teikti pasiūlymus dėl didelio skaičiaus sortimentų), todėl aukcionus dėl atitinkamos medienos ar jos grupių planuojama vykdyti skirtingomis savaitės dienomis (išsamų konkrečių sortimentų pardavimo priskyrimą savaitės dienai EMPS

administratorius skelbs EMPS interneto svetainėje). Aukcionuose trumpalaikėms sutartims sudaryti šios nuostatos leis pirkėjams (ypač smulkiesiems), kurie perka atskirus konkrečius sortimentus, geriau organizuoti darbus iš anksto žinant konkrečių sortimentų pardavimo dienas;

- 40 punkto nuostatomis siekiama, kad medienos pradinė kaina būtų kuo artimesnė aukciono vykdymo dienos medienos rinkos kainai ir mažėtų poreikis organizuoti pakartotinius aukcionus. Tai aktualu ir dėl panaikintos galimybės pirkėjams siūlyti iki 20 procentų mažesnę už pasiūlytą pradinę pardavimo kainą;

- pagal galiojančias Tvarkos aprašo nuostatas vykdomuose medienos pardavimo aukcionuose dalyvauja pirkėjai, kurių rizikingumas nevertinamas: įvairūs, įskaitant riziką keliantys, nemokūs, bankrutuojantys, fiktyvias įmones įsteigę ir pan. pirkėjai, kurie gali siūlyti medienos kainas, ir neatitinkančias rinkos kainų, kad laimėtų aukcioną, gautų medieną, o atsiskaityti net neplanuojantys (pagal urėdijos pateiktą informaciją pastaruoju metu tokių atvejų padaugėjo). Siekiant suvaldyti šią riziką, siūloma 53 ir 55 punktuose suteikti urėdijai teisę vertinti pirkėjų rizikingumą pagal nustatytas sąlygas ir taikyti atitinkamas 54 punkte išvardytas rizikos valdymo priemones.

Įgyvendinimo sąnaudos

Projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

Nauda

Norint dalyvauti aukcione, nebus taikomi apribojimai (mediena bus parduodama pirkėjams, pasiūliusiems didžiausią kainą), didės galimybės pirkėjams efektyviai konkuruoti dėl medienos ir apsirūpinti ja pasiūlius didesnę kainą atviruose aukcionuose, sudarytos lankstesnės sąlygos organizuojant ir vykdant aukcionus besikeičiant rinkos sąlygoms, supaprastintos dalyvavimo aukcionuose procedūros.

Projektas pristatytas ir aptartas 2023 m. sausio 17 d. susitikime, kuriame dalyvavo Aplinkos ministerijos, Vyriausybės kanceliarijos, VĮ Valstybinių miškų urėdijos, UAB „Baltpool“ ir medienos pirkėjų atstovai.

Projektas paskelbtas ir teiktas derinti Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS Nr. 23-5721) Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Konkurencijos tarybai, Krašto apsaugos ministerijai, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Nacionalinei žemės tarnybai prie Aplinkos ministerijos, Specialiųjų tyrimų tarnybai, Susisiekimo ministerijai, Teisingumo ministerijai, UAB „Baltpool“, Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos, VĮ Valstybinių miškų urėdijai.

Be pastabų Projektą suderino Konkurencijos taryba, Krašto apsaugos ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos, Susisiekimo ministerija, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos.

Pastabas ir pasiūlymus pateikė Specialiųjų tyrimų tarnyba, Teisingumo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, VĮ Valstybinių miškų urėdija, UAB „Baltpool“, Medienos prekybos asociacija, Medienos perdirbimo asociacija, Lietuvos medienos pramonės įmonių

asociacija „Lietuvos mediena“, Vakarų Lietuvos medienos perdirbėjų ir eksportuotojų asociacija, Medinės taros gamintojų asociacija, Lietuvos biomasės energetikos asociacija „Litbioma“. Į dalį gautų pastabų atsižvelgta patikslinant Projekto nuostatas. Dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, teikiama derinimo pažyma.

Projektas neprieštarauja Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Projektu neperkeliamos ir neįgyvendinamos Europos Sąjungos teisės aktų nuostatos.

Projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, atliktas Projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas.

Projektui įtraukti į teisės sistemą kitų teisės aktų priimti nereikės.

Projekte nėra naujų sąvokų, vertintinų Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Projektu sukeltamos administracinės naštos ir (arba) prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų pokytis ūkio subjektams bus įvertintas ir Projektu galimų sukelti ūkio subjektų prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų apskaičiavimo ataskaita darbine tvarka bus suderinta su Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

Projektą parengė Aplinkos ministerijos Miškų politikos grupės (vadovas – Nerijus Kupstaitis, tel. 8 686 16 804, el. p. nerijus.kupstaitis@am.lt) vyresnysis patarėjas Donatas Vaikasas (tel. 8 696 49 889, el. p. donatas.vaikasas@am.lt).

PRIDEDAMA:

1. Projektas, 14 lapų.
2. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma, 2 lapai.
3. Derinimo pažyma, 28 lapai.
4. Antikorupcinio vertinimo pažyma, 6 lapai.
5. Pateiktos pastabos, 88 lapai.

Donatas Vaikasas, tel. 8-696-49889, el. p. donatas.vaikasas@am.lt